

Tyttöjen sukuelinten silpomisen estäminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa

Mitä silpominen tarkoittaa?

Tyttöjen sukuelinten silpomisella (Female Genital Mutilation, FGM, ympärileikkaus) tarkoitetaan tytön sukuelinten vahingoittamista ilman lääketieteellistä syytä. Silpomisperinteen taustalla vaikuttavat syyt vaihtelevat maasta, alueesta ja kulttuurista toiseen. Erilaiset sosiaaliset ja kulttuuriset syyt ylläpitävät perinnettä. Mikään uskonto ei perusopetuksissaan vaadi tytön sukuelinten silpomista. Asia on ajankohtainen myös Suomessa kansainvälisen muuttoliikkeen vuoksi. Yleisin silpomisikä on 0–15 vuotta.

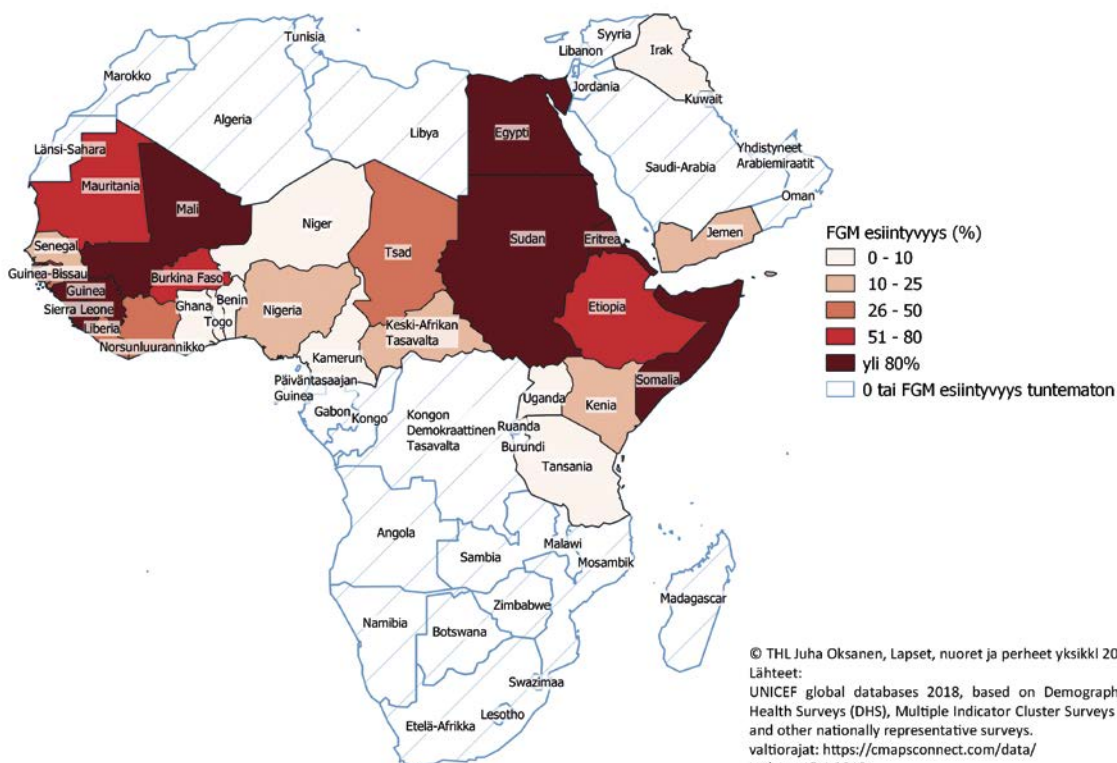
Mitä haittoja silpominen aiheuttaa?

Sukuelinten silpominen aiheuttaa erilaisia terveyshaittoja riippuen tekijästä, tekotavasta, toimenpiteen laajuudesta ja vallitsevista olosuhteista. Toimenpiteestä tytölle aiheutuva kipu ja verenvuoto voivat johtaa hengenvaaraan. Silpomisesta voi seurata tulehduksia, virtsaamisvaikeuksia, kuukautiskipuja, psyykkistä oireilua ja ongelmia seksin, raskauden ja synnytyksen yhteydessä.

Silpominen on Suomessa rikos

Silpominen on Suomessa rikoslain mukaan rangaistava teko ja siitä voidaan tuomita 1–10 vuodeksi vankeuteen. Silpominen tai sen uhka on ilmoitettava poliisille ja lastensuojeluun. Suomessa asuvan tytön vieminen ulkomaille silvottavaksi on laitonta. Myös aiemmin tapahtuneesta (alle 20 vuotta) silpomisesta voidaan saattaa tekijä vastuuseen. Ilmoitusvelvollisuus ylittää muussa lainsäädännössä ammattilaisille säädetyn salassapidon ja koskee sekä silpomisen uhkaa että jo aiemmin Suomessa asuessa tapahtunutta silpomista.

FGM:n esiintyvyys 15–49 –vuotiailla tytöillä ja naisilla Afrikan ja Lähi-idän maissa

Ota silpominen puheeksi

Esimerkkejä keskustelun aloittamiseksi:

- Tiedätkö, mitä tyttöjen ympärileikkauksella tarkoitetaan?
- Mitä perheesi ajattelee tästä asiasta?
- Mitä itse ajattelet asiasta?
- Tiedätkö onko sinulle tehty ympärileikkaus? Milloin se on tehty?
- Onko sinulla virtsaamisvaivoja tai kipuja kuukautisten aikana?
- Tiedätkö, että tytön ympärileikkaus on kielletty Suomessa? (vanhemmilta)

Luo luottamusta, keskustele.

Kuuntele ja tue.

Tee ilmoitus.

Ohjaa, seuraa, kirjaa.

Terveystarkastukset ovat luonteva mahdollisuus keskustella oppilaan ja opiskelijan kanssa seksuaaliterveyteen liittyvistä asioista ja ottaa esille myös tyttöjen sukuelinten silpomisen estäminen. Silpomisperinteestä avoimesti kysyminen on tärkeää ehkäisevää työtä.

Puhu silpomisesta ikätasoisesti tyttöjen ja mahdollisuuksien mukaan vanhempien kanssa, jotka ovat lähtöisin silpomista harjoittavilta alueilta.

Pyri luomaan luottamuksellinen suhde tyttöön ennen asian kysymistä. Silpomisesta ei tavallisesti puhuta perheissä, joten asia voi olla keskusteluaiheena uusi. Ota asia esille myös terveystiedon tunnilla ja muissa sopivissa tilanteissa, esimerkiksi murrosikää käsiteltäessä. Jaa tietoa asiasta koulun muulle henkilökunnalle.

Toiminta eri tilanteissa

Jos herää epäily siitä, että tytön sukuelimet on silvottu tai silpomista suunnitellaan, on tärkeä toimia.

- Keskustele vanhempien kanssa, jos koet voivasi tehdä sen tytön turvallisuutta vaarantamatta.
- Vaikka huoli väistyy, sovi kuitenkin seurantatapaaminen.
- Jos huoli ei väisty, ilmoita asiasta lastensuojeluun ja poliisille.
- Jos tyttö on välittömässä vaarassa, ota yhteys suoraan poliisiin.

Jos tyttö kertoo tulevasta lomamatkasta riskimaihien, pyri selvittämään matkan tarkoitus ja tytön riski tulla silvotuksi. Käytä apunasi uhanarviointikaavaketta [Arviointilomake silpomisuhan selvittämiseen \(pdf, 551kt\)](#)

Jos tyttö on läpikäynyt silpomisen kysy fyysisistä vaivoista ja psyykkisestä oireilusta. Tarjoa hänelle tarvittavaa hoitoa ja tukea. Ohjaa tyttö tarvittaessa erikoissairaanhoidon sukuelinten tutkimusta ja mahdollisesti tarvittavaa jatkohoitoa varten.

Huomioi aina myös tytön sisarusten riski joutua läpikäymään sukuelinten silpominen.

Konsultoi tarvittaessa kollegaa, erikoissairaanhoidoa, lastensuojelua ja poliisia.

Kirjaa huolellisesti käyty keskustelu sekä tieto silpomisen uhasta tai läpikäymisestä tai sen epäilystä. Kirjaa myös jatkotoimet sekä huoltajien ja eri tahojen kanssa tehty yhteistyö yksityiskohtaisesti.

Lisätietoja

thl.fi/silpominen

Verkkokoulut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille:
verkkokoulut.thl.fi

Monikulttuurisuus asiakastyössä -verkkokoulu sisältää osion silpomisen estämisestä ja aiheen puheeksi ottamisesta.

Luo luottamusta, puutu väkivaltaan -verkkokoulusta apua väkivaltaan puuttumiseksi.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen [toimintaohjelma](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:1.

Yhteystiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | [@THLorg](https://twitter.com/THLorg)